

KOKTELAREN KONDAIRATXOA

Gauza jakifia da, koktela Ipar-Amerika'n sortutako edaria dala. Itza bera ere andik zabaldua da ifiolaz ere, naiz eta batzuek antziñan Burdeos'n erabiltzen omen zan *coquetelle* itz prantzesetik datorrela, uste badute ere.

Koktelak badu bere kondairatxoa. Ta polita gañera. Ona emen itz bitan.

Orain berreun-bat urte, Ipar Amerika'ko erri txiki batean bizi zan ostalari batek alaba bat eta ollar bat, zein baño zein ederragoak, omen zituan.

Goiz batez, ostalariaren ollarra *desagertu* egin zan, ta jabeak, bi edo iru egunetan beraren billa alperrik alegin osoak egin ondoren, erriko jende guzia bildu ta zin egin zuan, bere alabaren eskua ollarra arkitu ta ekartzen zion gizasemeari saritzat emango ziola.

Ollarraren aztarrenik ere etzan illabetean izan, baña azkenik egun batez kanpoko gizaseme gazte-sotil bat zaldi-gañean agertu zan errian ta, ostalariaren etxe-aurrean zalditik jatsirik, jabeari ollarra aurkeztu zion.

Ostalariak egaztiaren agerkeria nolabait ere ospatu nairik, auzoko guziak bildu ta etxeke edari onenak eskaiñi zizkien.

Baña alabak, zaldun ezezagunaren begiratu zorrotz eta naikorrez urdurituta edo, edari guziak —whisky, brandy, curaçao ta abar— nastu egin zituan.

Dana dala, bai zaldunak eta bai auzokoak ollar-isats-koloreko nas-keta ura gogoko izan zuten, ta une artan bertan bataiatu zuten *cocktail* —euskeraz ollar-isatsa— izenez.

IRITZIAK

Ezin uka gaur koktela lurbira guzian *modan* dagoala, baña ala ta guziaz ere baditu edari onek bere etsaiak. Eta ez nolanaikoak...

Paul Reboux'ek bere *Plats nouveaux!* liburu zoragarrian dio: "J'ai vu avec horreur et dégoût, des individus absorber avant le repas, des cocktails. Ces sacrilèges n'étaient pourtant pas destinés à manger ensuite des côtelettes d'explorateur ou des rognons de missionnaire, comme on l'aurait pu croire, à en juger par la sauvagerie d'une telle pratique."

André Maurois, orain bost-bat urte Ipar-Amerika'ko sukalkintzaz argitara eman zuan idaz-lantxo batean onela mintzatzen da: "Quant aux cocktails, ils sont la huitième plaie de ce pays. Il est difficile de les refuser, et mortel de les accepter... Le cocktail émousse le palais, vulgarise la conversation, rend l'amour plus brutal. Mais que peut faire un étranger isolé contre une coutume nationale? Se soumettre, ou plaider l'allergie. Cette excuse est tolérée."

Jacinto Benavente'k berriz, Perico Chicote'ren *Mis 500 cocktails* liburuaren sarreran, itz auek ezartzen ditu: "¡El cocktail! Símbolo de la vida moderna en que todo se mezcla, sin sabor especial a nada. Cocktail político, cocktail literario, cocktail social, cocktail... todo. Los hay de mezclas detonantes: tiranía y democracia, en política; clasicismo y modernismo, en literatura; aristocracia y plebeyez, en sociedad."

"Horribles cóckteles", eskribatzen du González Ruano'k idaz-lantxo batean, ta Alfonso Reyes idazle ego-ameriketarrak berriz, beste batean: "¡Y que hay todavía manzanillas, soleras viejas y otros precipitados de sol cósmicamente puro, tan propios para comenzar una comida con buen resabio y buen humor!"

KOKTEL-MOTAK

Koktelak era ta mota askotakoak dira. Are geiago: *barman* onak ia egunero sortzen dituzte koktel berriak. Baña Francis Amunategi'k dion bezala. "En général, un cocktail à la vie brève. Il est fonction

de la mode, d'un événement dont il porte le nom, d'un concours de cocktails, d'une vedette qui, un soir, l'a pris sous sa protection. On peut dire que seuls ont résisté aux caprices de la vogue quelques grands: le dry-martini, le manhattan, le whisky sour, le bronx, l'alexandra, le porto flip, le white lady..."

Ona emen, adibidez, Paul Bianchi *barman* izen-aundikoak Euskalerrri'ko sagardozaletzi (?) eskeintzen dien koktel baten *errezeta*.

Gertutzen dira koktel-ontzi batean jela-zati batzuek, iru edo lau bitters-tanto ta azukre-auts gutxi bat. Betetzen da gero koktel-ontzia sagardoaz. Eragiten zaio guziari ondoren. Ta serbitzatzen da azkenik limoi-azaltxo batekin.

Ta baldin, irakurle, koktel portitzagoren bat nai badezu, nastu itzazu, bein batez, Mexiko'ko *generaltxo* batek egin zuan bezala, *aguardinta* ta *polvora*...

KOKTEL-BILLERAK

Koktela edaria bezala gauza bat da ta bestea noski koktelak deitzaizen billerak.

Gaur lurbira osoan egiten dira koktel-billerak. Ta egunero ta orduero gañera. Ezkontza dala, bataioa dala, urtebetetzea dala, alabaren gona luzatzea (?) dala, elkarrizketa dala...

Guk, egia esan, zaletasun gutxi degu koktel oietaz. Guk askozaz ere gogokoakoak ditugu lege-zarreko bazkari ta afariak.

Beti zutik, esku batean edanontzia ta bestean janaria —janaria, jakiña, arrapatzen danean—, koktel-kide bat atzetik bultzaka, bestea saietsean ukalondoa sartu nairik, une-oro "barkatu" esanez eta buruarekin "agur" egiñez..., billera oiek, baliteke baga berriko gazte-txoentzat, baña gu bezalakoentzat, kaskoa erdi-zuritutakoentzat, ez dira oso giza-legekoak.

Gero, ez du batek jakiten noiz etxeratu bear duan. Bazkari edo afari batean etxeko jaun-andreak altxatzen diranean, badakigu aldegin bear degula, baña onelako billeretan etxeko jaun-andreak eskuarki zutik egoten bait-dira asieratik...

Gañera, koktel oien ondoren ez da jakiten zer egin. Geienetan, ez beti baña, edan poliki-xamar egiten da. Jan, ordea, ez. Zeatzago esateko: afaltzeko aiñako goserik ez da askotan izaten, baña oera afaldu gabe joateko aiñako urdail-berdintasunik ere ez noski.

Lengoan adiskide batek esaten zigun, koktel batera deitu ziotela aurreko egunean, ta berrogeita amar *kilometro automovillean* egin-da gero, *sandwich* bat baizik etzuala lortu, ta ura anka-puntetan eroritzeke zorian ipiñi ta eskua bi sorbalden tartean luzatuaz noski.

Egia esan, gu ez gera kokteletan egundaño oin-larri ibilli; baña, ori bai, beñiere oraindik ez degu, esate baterako, otarraintxo bat, langostino bat, jan.

Beste opizioetan bezelaxe, ontan ere badira eskola aundia dutenak, eta koktel-billeretan, beti ta beti, ta gañera asi orduko, iru edo lau lagunek irentsitzen dituzte otarraintxo guziak.

BUKAERA

Irakurle: etzazula zure adiskiderik sekulan koktel batera gonbidatu. Ongi nai badiozu, eman zaiozu bazkari bat edo afari bat. Edota bestela, ta baldin diruz exkax-samar bazabiltza, afari-merienda bat. Eta kito.

A. A.

